

Suloinen sana politiikka

AHLFORS, Bo, KOLANEN, Risto. *Politiikka menestyksen Suomessa*. Tammi, Helsinki 1988.

Politiikka menestyksen Suomessa on nimeltään Bo Ahlforsin ja Risto Kolasen 256-sivuinen teos. Sen neljä päälukua ovat "Kahden todellisuuden Suomi", "Politiikka leipänä ja sirkushuveina", "Kulttuuri havaitsee ja haavoittuu – hegemoniakeskukset hallitsevat" ja "Mikä työväenliikettä uhkaa – mitä työväenliike vapauttaa". Paljon on siis luvassa.

Lehtiarvioissa kirja on saanut sekä kiitettäviä että risiiritäisiä vastaanottoja mieskirjoittajilta:

"Bo Ahlfors ja Risto Kolanen haluavat palauttaa politiikan arvoonsa. – ...on tärkeää sanottavaa. Viesti on tuotu esille selkeästi ja perustellen..." (Helsingin Sanomat 10.12.1988).

"Poliittinen mielipidekirja on...yhtä yleinen kuin Saimaan norppa. Tämän vuoksi kahden sosialidemokraatin puheenvuoro on tietystä jaarittavuudesta ja abstraktiudesta huolimatta tervetullut ilmiö..." (Tiedonantaja 20.12.1988).

"Kohti viihdytysyhteiskuntaa... Kirja on ennen muuta poliittinen analyysi tämän hetken Suomesta..." (Sanomalehtimies 23.1.1989).

Ahlfors ja Kolanen ovat kirjanneet lukuisia yksittäisiä olennaisia ilmiöitä tästä päivästä ja politiikan tekotaivoista. Analyysi vain on jäänyt kesken. Olisiko ilmiöiden karsiminen, tiukempi rajausta auttanut?

Kirjoittajat esimerkiksi kritisoivat elinkeinoelämän maksamia tilaustutkimuksia ja lahjoitusprofessoreja, joilla ohjataan tutkimussuuntautumisia. Maksaja määrittelee tutkimuskohteen. Kyllä tiedeyhteisökin voi tehdä virheitä tutkimuskohteista päättäessään. Olennaisinta tilaustutkimuksissa mielestäni on kuitenkin se, että *tulokset* eivät ole tiedeyhteisön käytettävissä. Muut tutkijat eivät tiedä, mitä on tutkittu ja minkälaisia tuloksia saatu. Julkinen ja tiedeyhteisön sisäinenkin kritiikki tulee mahdolliseksi.

Sama keskenjäätien heittojen paljous vaivaa muutenkin. Mitä on julkisuus? Ketkä julkisuuden luovat? Keiden palkkalistoilla julkisuudentekijät ovat? Kuka on

se julkisuus, joka on "pyrkimässä...rengistä isännäksi" (s. 33 ja 206).

Lukuisia yksityiskohtia kokonaan ymmärtääkseen lukijan pitää tuntea julkisuudessa vilahtaneita yksityiskohtia. Osan yli hyppäisikin sen enempiä miettimättä, kuten Kairamon kassakaappiin jätetyn porvarijohdajien sopimuksen (s. 80) ja Heikki Turusen viinahöyryiset purkaukset (s. 84), mutta osa pysähdyttää. Huomaan olevani Pasilan pohjoispuolella kokonaan kulttuurisessa paitsiossa:

"Aikamme kulttuurin keskeiseksi ihmishahmoksi on nostettu säännöllisin väliajoin pöpilässä itsensä lataamassa käyvä sankari..." (s. 138).

Ensin on sivukaupalla kritiikkiä nykyisestä maailmanmenosta ja sen vääryyksistä. Eikö sitten ole tervettä, että ihmiset jotenkin oirehtivat. Eiväthän politiikka ja sen tulokset ole ihmisten ulkopuolisia.

Toki sanat ovat symboleja, eivät minkään asian suoranaisia esityksiä, representaatioita. Kun tekstiasu kysyy, "eikö olisi aika avata nutturat ja tukka hulmuten ja itsetuntoa uhkuen" vaatia sosiaalityölle arvostusta, tämän voisi lukea vaikkapa siten, että ennakkoluulottomat sosiaalialihallitsijamiehet avaavat rahanutturansa ja maksavat naisille kunnon palkkoja eikä vain naispalkkoja.

Entä mitä merkityksiä poliitikanteosta olisi luettava sivuilta 206 ja 207, joilla kirjoittajat moneen kertaan korostavat neitsyyden olevan ratkaisevaa, olennaista. Ehkä poliittinen neitsyys on miesjärjestäytyneisyydelle olennaista. Entä poliittinen poikuus?

Toiko 70-luvun lopun nuorisoliikehdintä Suomessa esiin tunnuksen "henkilökohtainen on poliittista" (s. 41)? Onko kyseessä valikoiva naismuistini, joka identifioi tämän tunnuksen nimen omaan naisten tiedotusryhmissä syntyneeksi ja ainakin jo 70-luvun alussa. Tämä on tietysti yksityiskohta.

Suloinen on sana politiikka. Puolueiden on uskallettava kertoa, että politiikka on jonkin verran vaivannäköä. Konsensus on sopeutumisen poliittista käytäntöä. Nykyinen konsensus vähentää demokratiaa. Kaikki tämä vaikuttaa loogiselta. Mutta reseptiä on osaa tulkita: "Puolueiden tulisi selvemmin ja rohkeammin nostaa esiin omat aatteelliset ja poliittiset tavoitteensa – pitää ne erillään hallituksen ja eduskunnan kompromisseista" (s. 117).

Suus politiikka ja aatteet erillään käytännöstä? Eikö tätä periaatteessa-kyllä-mutta-käytännössä-ei-politiikkaa juuri ole riittämiin?

Ahlfors ja Kolanen ovat käsitelleet tekstissään paljon sellaista poliittista puhetta, jota on esitetty erilaisissa radikaaliryhmissä, ennen muuta naisryhmissä. Teksti on varmasti suureksi avuksi SDP:n periaateohjelmakeskus-

telussa.

Löysin sentään uuttakin: kaksi todellisuutta. Olen aina ennen ajatellut, että todellisuuksia on yksi, toiset vain voivat valita sen, mitkä osat he siitä haluavat kohdata. Uutta oli myöskin se, että Paasio pitäisi valita SDP:n presidenttiehdokkaaksi (s. 238).

Kaarina Melakoski

Joukkotiedotus on pinnallista pirstomista

AHLFORS, Bo & KOLANEN, Risto: *Politiikka menestyksen Suomessa*. Tammi 1988.

Bo Ahlfors ja Risto Kolanen kritisoivat ja erittelevät kirjassaan varsin terävästi suomalaista poliittista järjestelmää, etenkin SDP:n harjoittamaa politiikkaa ja toimintatapoja.

Tekijöiden mielestä SDP ei enää tiedä, uskalla eikä osaa muita toimintatapoja kuin hallituksesta käsin vaikuttamisen. Sosialidemokraatit eivät ole kyenneet riittävästi uudistamaan toimintatapojaan ja harjoittamansa politiikan sisältöä.

A & K tarjoavat vaihtoehdoksi uudenlaista poliittista kulttuuria, "kolmannen aallon kansanrintamaa". Sen poliittisen voiman muodostaisivat vasemmistopuolueet, vihreät, SMP ja keskustan uudistumiskykyinen osa.

Kirjassa käsitellään oivaltavasti myös tiedonvälitykseen liittyviä ongelmia.

"Infokratia"-kiista valtataistelua

Kiistely "infokratiasta" on A:n & K:n mukaan ollut hallitsevan eliitin sisäistä valtataistelua. Poliittisen eliitin eli "politokratian" edustajat ovat arvostelleet uhkaksi kokemansa joukkotiedotuseliitin kasvanutta mahtia.

Joukkotiedotuksesta, joka yhä enemmän luo omaa todellisuuttaan, on tullut näyttämö jota kansa tuijottaa.

"Nykytuotoinen joukkotiedotus pirstoo ja henkilöittää todellisuutta. Pirstominen, joukkotiedotuksen sisällön muuttuminen pinnalliseksi, salamatyyliseksi, yhden hetken episodeihin ja sekuntielämyksiin perustuvaksi heikentää ihmisten kykyä hahmottaa syy-yhteyksiä", A & K kirjoittavat.

Joukkotiedotuksen pirstoutuminen heikentää myös ihmisten aitoa osallistumishalua ja jättää heidät alttiiksi harvainvallalle. Joukkotiedotus kuvaa yksittäisiä pintailmiöitä taustojen, syy-yhteyksien ja kokonaisuuksien kustannuksella.

"Vaikeat" asiat jätetään usein käsittelemättä vetoamalla ihmisten oletettuun haluttomuuteen vastaanottaa niitä.

Joukkotiedotus nostaa esiin sensaatioita ja näennäisiä, esim. henkilöistiriitoja yhteiskunnallisten vastakohdienten kuvaamisen sijasta.

Joukkotiedotus on vallankäyttöä

"Joukkotiedotusta on tärkeä käsitellä yhtenä olennaisena vallankäytön keinona", Ahlfors ja Kolanen muistuttavat.

Uudet joustavat vallankäytön muodot sisältyvät moderniin tietotuotantoon, informaatioteknologiaan, asiantuntijavaltaan ja viihdeteollisuuteen.

Paljon puhuttu politiikan henkilöityminen ei tekijöiden mielestä ole ensisijaisesti tiedotusvälineiden syy vaan johtajavaltaisuutta kasvattava poliittinen prosessi.

"Poliittiset puolueet, jotka ovat johtajiansa suulla huolissaan infokratiasta, voisivat itse luoda omalle viestinnälleen sellaista sisältöä, joka aktivoi ihmisiä tiedollisesti ja maailmankuvallisesti, kiinnostavalla tavalla tehtyjen lehtien kautta", A & K muistuttavat.

Kun julkisuus nykyään saavuttaa ihmiset atomeina eikä tietoisena yhteisönä, on heitä tekijöiden mukaan helpompi hallita. Informaation tulva ei takaa, että ihmiset saavat riittävästi olennaista tietoa.

Työväenlehtien arvostettava toimittajiaan

"Työväenlehtien tulisi haasteellisemmin parantaa toimittajakuntansa kilpailukykyisyyttä porvarillisten ja sitoutumattomien lehtien kanssa ja arvostaa paremmin toimittajan työtä ammattina", A & K esittävät.

Vaikka työväenlehtien sosiaalinen pohja onkin muuttunut, se ei merkitse sitä että niiden sosiaalinen idea olisi epäajankohtainen tai tarpeeton.

Työväenlehdet joutuvat nyt kamppailemaan olennaisen tiedon levittämiseksi viihdytysyhteiskunnan massajulkisuudessa.

Journalismi on A:n & K:n mukaan viime kädessä valintojen tekemistä. Siksi on äärimmäisen tärkeää, mitä työväenlehdet valitsevat julkaistavaksi. Työväenlehtien tehtävänä pitäisi olla valita olennaista tietoa.

"Masentavinta on työväenlehden toimittaminen sil-